

LandArk as
landark@landark.no

Træna kommune, 8770 Træna
post@trana.kommune.no

Fauske 21.02.2024

Dette brevet sendes på vegne av BirdLife avd. Nordland, Naturvernforbundet i Nordland og Norges Jeger- og fiskerforbund i Nordland.

Uttalelse til høring av reguleringsplanarbeid for Selvæerflaget.

Træna kommune

Vi viser til høring av reguleringsplanarbeid for landbasert oppdrett på Rossøyene, Selvæerflaget i Træna kommune. Vi takker for utsatt høringsfrist til den 21.02.2024.

1. Om planforslaget (hentet fra søknaden)

Planområdet ligger på Selvæerflaget i Træna kommune, på øyene Rossøyen, og dekker gårds- og bruksnr 8/1-2. Forslagsstiller, Gaia Salmon Holding as, ønsker hovedsakelig å regulere planområdet til formålene næringsformål (akvakulturanlegg på land), havneområde i sjø, molo, kai, helikopterlandingsplass, trasé for teknisk infrastruktur, LNFR, kombinerte formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone m.m. Hele planområdet dekker et areal på ca. 2103,5 daa inkludert areal i sjø. Det er ca. 250 daa som skal benyttes til næringsformål til landbasert oppdrett inkludert moloer og havn. Grunnen til at det er tatt med så pass mye sjøareal er for å sikre eventuelle hensynssoner og for utslippspunkt og inntakspunkt for anlegget. Det er sannsynlig at planområdet vil bli innskrenket under planprosessen.

I kommuneplanens arealdel, planid 201901, vedtatt 02.01.2020, er planområdets landarealer avsatt til LNFR og bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone. I Kystplan Helgeland – Træna kommune, planid 2014001, er planområdets sjøarealer avsatt til Kombinerte formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone, FFNF. Træna kommune har konkludert med at planarbeidet faller inn under forskrift om konsekvensutredninger, og det stilles derfor krav om planprogram og utarbeidelse av konsekvensutredninger.

2. Merknader til reguleringsplanarbeidet

Aller først så ber vi om at BirdLife Nordlands gode uttalelse og deres merknader blir ivare tatt i planarbeidet. Vi viser i den forbindelse også til BirdLife Nordlands nettartikkel¹. Vi viser også til dette oppropet² som er sendt til Stortinget og Regjeringen på vegne av Naturvernforbundet, Norske Lakseelver, Redd villaksen, BirdLife Norge, Natur og Ungdom, Sabima og Norges Jeger- og Fiskerforbund.

I henhold til beskrivelsen av tiltaket så vil «*anlegget ha en kapasitet på 40 000 tonn matfisk per år og 15 000 tonn påvekst. Det er fra før av smoltanlegg på Husøya og det er ønskelig å frakte storsmolt på 800 g til Rossøyene*». Planene om å sprengre frem et oppdrettsanlegg på Rossøyene er derfor neste steg for oppdrettsselskapet. Og det er ikke småtterier det samlede arealforbruket og naturtapet vil være dersom det skulle bli et oppdrettsanlegg på Rossøyene. Det er et betydelig planområde og planene vil innebære omfattende, irreversible naturinngrep i et inngrepsfritt LNFR-område.

Å bygge landbasert oppdrett *på denne måten og i dette området* mener vi er feil. Det vil industrialisere et unikt område for natur, landskap, landbruk og friluftsliv. Omfattende sprenginger, overskuddsmasser, støy fra transport, helikopter og øvrig støy i anleggs- og driftsfase vil prege området. Utbyggingen vil kreve enorme betongfundamenter, lyssettinger og lysforurensning, støv og partikler som spres utover sjøen.

Træna kommune står i en reell fare for å miste mye av den gjenværende, inngrepsfrie kystnaturen. Vi ønsker derfor ikke disse naturinngrepene på Rossøyan, Selværflaget på Træna. Vi mener Gaia Salmon Holding as må trekke planene sine nå, eller så må Træna kommune velge å stoppe planarbeidet og ikke fastsette planprogrammet, noe kommunen har hjemmel til å gjøre. I tillegg er det kort avstand til det åpne anlegget i Sannasundet/Rensøyan (Nova Sea). Planene om landbasert oppdrett og industrialiseringen på Rossøyene vil kunne prege kystlandskapet på Træna i uoverskuelig fremtid.

I Norge er det i hovedsak kommunene som bestemmer hvordan arealene skal brukes, og derfor er det kommunene som må ta hovedansvaret for at vi har havnet i en naturkrise. Vi forventer at Træna og andre kommuner tar noen grep og stanser forbruket av natur. Kommunen må se helheten i arealbruken, skaffe en totaloversikt og føre et arealregnskap. Flere kommuner har dessuten vedtatt at de skal være arealnøytrale, noe Træna kommune må vurdere i forbindelse med ny arealplan.

Planlagte formål er ikke i henhold til overordnet plan. Og det er Gaia Salmon as som har lokalisert anlegget til dette inngrepsfrie naturområdet, etter å ha vurdert vurderte fire lokaliteter i Leirfjord, Nærøysund og Træna kommune. Her er det mye som tyder på at selskapet, private interesser og investeringer styrer arealdisponeringen i for stor grad. Dette vil være en gammeldags måte å disponere arealene på. Kommunene må dessuten ta lærdom av Sivilombudets kommentarer til saken på Toft i Brønnøy kommune³.

---

¹ <https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/nordland/nyheter/?id=3403>

² <https://naturvernforbundet.no/oppdrettsanlegg-ma-tettes-eller-stenges/>

³ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/konsekvensutredning-av-alternative-lokaliteter-ved-planlegging-av-toft-naeringsomrade/>

Vi mener kommunen må vurdere nye industriformål på *egne arealer* (dvs. grå arealer). Utredninger og kartlegginger av egne arealer til landbasert oppdrett og andre arealkrevende tiltak må først gjennomføres ved rullering av kommuneplanens arealdel. Dersom Træna kommune ikke kan finne grå arealer, så må Gaia Salmon as lete etter det andre steder og i andre kommuner som kan tilby det.

Dersom planene ikke trekkes, så ber vi LandArk as ivareta følgende merknader og utredningstema i det videre planarbeidet:

3. Merknader til utredningstema

I henhold til planprogrammet så planlegges konsekvensutredningen å følge metodikken beskrevet i veileder M-1941 «Konsekvensutredninger for klima og miljø» (Miljødirektoratet). 0-alternativet og utbyggingsalternativet skal utredes, ellers vil utredningstemaene være:

1. Naturmangfold på land inkludert kartlegging av fugler og økosystemtjenester
2. Kartlegging av sjøbunnen (naturmangfold i sjø)
3. Friluftsliv
4. Landskapspåvirkning, synlighetsanalyse inkludert arkitektonisk og estetisk utforming, uttrykk og kvalitet

Vi forventer at utredningene så går langt i detaljnivå som mulig for de enkelte tema, og vurderer planen etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven.

Ellers mener vi at følgende tema og punkter må utredes:

3.1. Forventninger til utredningskompetanse og feltundersøkelser

LandArk as er engasjert av Gaia Salmon Holding as for å gjennomføre planprosessen og utarbeide detaljreguleringsplan med planprogram og konsekvensutredning. Ellers ser vi i saksdokumentene at det er ulike aktører, eksempelvis Akvaplan Niva, Norconsult m.fl., som skal utrede og belyse de ulike temaene.

Vi ber LandArk as redegjøre for all planfaglige kompetanse, naturfaglige/biologiske kompetanse til å gjennomføre konsekvensutredninger på naturmangfold og øvrige utredningstema. Det må fremgå antall feltdøgn som må påregnes, når/hvilken tid på året feltundersøkelser skal gjøres. Det er for eksempel ikke akseptabelt med feltarbeid i en tid på året hvor datainnhenting er dårlig. Miljøloverket i Norge stiller krav til kunnskapsgrunnlaget.

I lys av det som er kommet frem i media og særlig NRK den siste tiden, så må båndet mellom utbygger og utreder belyses. Vi ønsker derfor en redegjørelse for hvilken kontakt utreder har hatt med forslagsstiller/tiltakshaver, hvilke tidligere oppdrag de har tatt for dette selskapet og andre forhold som kan ha betydning for integritet og habilitet.

3.2. Naturmangfold og naturtyper

Alt må ses i sammenheng og utredningene må beskrive hva tiltakets påvirkning på naturmangfoldet og økosystemene vil være. Gode undersøkelser i felt er helt nødvendig for å kunne gjøre tilfredsstillende vurderinger av konsekvensene.

Sjøområdene er registrert med skjellsand og større tareskogforekomster som er svært viktig for mange arter og for det marine økosystemet. Videre må det kartlegges for koraller og bløtdyrsmfunn mv.

Det må gjennomføres feltarbeid for å kartlegge artsmangfold, naturtyper og øvrige naturverdier i sjøen og på sjøbunnen. Det må også gjennomføres strømkartlegginger og hvordan eventuelle endringer i strømforholdene, som følge av kaianlegg, molo og øvrige utfyllinger, vil påvirke naturmangfoldet.

Når det gjelder fugl så viser vi til uttalelsen fra BirdLife Norge avdeling Nordland. Vi forventer at deres uttalelse blir fulgt opp. Fugl må ventes å være spesielt utsatt ved sprenging og industrialisering av holmer og øyer langs kysten.

3.3. Lysforurensning

Problematikken med lysforurensning må utredes. Ikke bare for prosjektet isolert sett, men også den samlede lysforurensningen fra oppdrettsnæringen og fra andre lyskilder på Træna. Hvilken effekt vil kunstige lys herunder også blinkende lys ha på naturmangfoldet? Det er godt dokumentert fra internasjonal forskning på høyeste nivå at lysforurensning er en stor trussel mot naturmangfoldet, eksempelvis insekter, fugler og andre dyr. Også mennesker påvirkes negativt, som igjen kan påvirke bolyst, trivsel, opplevelsesverdien, naturbasert reiseliv mm. Vedlagt denne uttalelsen (Vedlegg 1), så har vi listet opp flere kilder og lenker til rapporter rundt tematikken og som belyser problematikken.

For dette utredningstemaet så må det benyttes oppdaterte veiledere og nyeste tilgjengelig kunnskap, eksempelvis veilederen *Bevar mørket*⁴. Det må utarbeides visualiseringer av lysforurensningen og et kart over hvilke områder som blir berørt og hvordan de blir påvirket av lysforurensningen. Videre må det utredes konflikter med lokalt friluftsliv og reiseliv (herunder nordlysturisme og astroturisme) som berøres av tiltaket.

Videre er det slik at en mørk himmel selv er en rødlistet naturopplevelse⁵ som må bevares for fremtidige generasjoner, og mørke steder som dette blir stadig mer sjeldne⁶.

3.4. Støy

Det må utarbeides et støysonkart. Vi stiller krav til at dette må være digitalisert og presentert på en ordentlig og pedagogisk måte.

---

⁴ <https://bevarmorket.no/wp-content/uploads/2020/11/Bevar-morket.pdf>

⁵ https://www.wwf.no/engasjer-deg/verdtaabevare?utm_source=1400&gad_source=1&gclid=EAlaIqObChMI-uzGsaG9hAMVXwuiAx0PdAbWEAAYASAAEgIAxvD_BwE

⁶ <https://www.wwf.no/engasjer-deg/verdtaabevare/stillhet-og-m%C3%B8rke>

3.5. Friluftsliv

Selv om Rossøyene ikke er kartlagt som et friluftslivsområde, så må det innhentes mer kunnskap om hvilken bruk området har hatt historisk, aktivitet som pågår i dag og fremtidige aktiviteter. Det er ikke tilstrekkelig å vise til tilbakemeldinger på et folkemøte, det må gjøres brukerundersøkelser.

Turistnæringen kan også være med å svare på friluftslivet i dette området. Vi har også fått informasjon om at det er blitt fisket ål (EN – sterkt truet) i en av dammene på Rossøyan for flere år siden.

Det som kanskje er viktigst å få utredet er de visuelle effektene av å industrialisere område og hvilke ulemper det vil ha med tanke på støy og lysforurensning. På hvilken måte og i hvilket omfang vil et industrialiseringen bryte med lydmiljøet som er der i dag? Hvilke former for friluftsliv (for eksempel padling og fritidsfiske) og hvilke friluftslivsområder vil bli berørt i den forbindelse? Dette må utredningen svare på.

3.6. Landskap

Vi er tilfredse med planene for utredningen av landskapspåvirkningen. Dette er viktig av hensyn til øvrige tema som friluftsliv og reiseliv/turisme blant annet. Gode bilder og visualiseringer (3D-visualiseringer) er nødvendig.

3.7. Utslipp til miljøet

Alle former for utslipp fra anleggs- og driftsfase må gjøres rede for og tallfestes så langt det lar seg gjøre. Og hva er rensegraden med dette oppdrettsanlegget? Utredningen må beskrive resipientens og naturmangfoldets tålegrense. Dette er viktig for at det i det hele tatt skal kunne gis akvakulturtillatelse senere. Det er også viktig slik at det ikke blir feiloppfatninger rundt realitetene med denne formen for oppdrettsvirksomhet når det kommer til miljøhensyn. Regelverket for landbasert oppdrett har alltid vært vagt, og det stilles ingen krav til hvilken type teknologi som skal benyttes selv om dette valget vil ha mye å si for miljøpåvirkningen.

4. Andre merknader

I henhold til planprogrammet og fremdriftsplanen så ventes det et vedtak av reguleringsplanen i desember 2024. Vi mener det ikke er gitt tilstrekkelig tid for en fullverdig konsekvensutredning i dette planprogrammet.

Vi krever også en vurdering av planene opp imot nasjonale og regionale forventninger til arealplanlegging, nasjonale og internasjonale miljømål og forventninger til vern av natur, bygging i strandsonen og ivaretagelse av landskapsverdier.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Nordland

Jens Egil Pedersen
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator

Kopi sendes:

Træna kommune

Statsforvalteren i Nordland

Nordland fylkeskommune

Vedlegg 1. Kilder til bruk i forbindelse med konsekvensutredning for lysforurensning.

1. <https://bevarmorket.no/wp-content/uploads/2020/11/Bevar-morket.pdf>
2. <https://www.forskning.no/insekter/hvorfor-svirrer-insekter-rundt-utelys-om-natten-na-mener-forskere-a-ha-svaret/2321168?fbclid=IwAR2oLfntpNvrcJb19id8MmnS1FDeBuGU498YdAdCOfaZP3rqmV6QH0lb8fs>
3. <https://www.nrk.no/nordland/lysforurensning-pavirker-alt-fra-encellede-dyr-til-mennesker-1.12208542>
4. <https://www.forskning.no/insekter/insekter-blir-utmattet-av-a-fly-under-gatelys-om-natten/2218947>
5. <https://www.forskning.no/forurensning-fugler/forskere-frykter-at-trekkfugler-dor-av-utmattelse-pa-grunn-av-lysforurensning/1859708>
6. https://www.nrk.no/nordland/astrofysiker-eirik-newth_-vi-er-i-ferd-med-a-miste-natten-for-godt-1.15188773?fbclid=IwAR1M5Bv_78nhW-2JVF_D49YUQU_y9rNmc5buDqYpqlxKtpRWtkuRLGvQPk
7. <https://www.science.org/doi/10.1126/sciadv.1600377>
8. https://www.abcnyheter.no/nyheter/verden/2023/05/30/195925957/eksperter-om-20-arkan-stjernehimlen-ha-forsvunnet?fbclid=IwAR3Nq8zW0LHc6uGSjFOc3KAPS54_Q78mJyO-A0lMg-z4l4F_PwEuOJFuCsE&nr=1
9. <https://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2014/1081.pdf>